অধ্যায় ১৩ ঃ অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ উত্থান

অধ্যায় গাঁথনি

১৩.১ উদ্দেশ্য
১৩.২ পৰিচয়
১৩.৩ অসমীয়া জাতীয়তাবাদ গঢ়ি উঠাৰ কাৰণবোৰ
১৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
১৩.৫ অধিক জানিবলৈ
১৩.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান
১৩.৭ আৰ্হি প্রশ্ন

১৩.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ উত্থানৰ কাৰণবোৰ আলোচনা কৰিব পাৰিব।

১৩.২ পৰিচয়

প্রিয় শিক্ষার্থীসকল, আপোনালোকে ইতিমধ্যে ১৮৫৭ খ্রীষ্টাব্দৰ বিদ্রোহৰ অনুৰণন অসমত কেনেদৰে হৈছিল তথা বৃটিছ চৰকাৰৰ দমনমূলক নীতিৰ বিৰুদ্ধে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত কেনেদৰে কৃষক বিদ্রোহ সংঘটিত হৈছিল - তাৰ বিষয়ে জানিব পাৰিছে। বিদেশী শাসনৰ বিৰুদ্ধে হোৱা এই প্রতিবাদ আন্দোলনবোৰে অসমৰ জনসাধাৰণকৰাজনৈতিক সচেতন কৰি তুলিছিল। আৰু ইয়াৰ পৰবর্তী সময়ত অসমীয়া জাতীয়তাবাদ গঢ় লৈ উঠাত সহায় কৰিছিল।

এই অধ্যায়টিত আমি অসমীয়া জাতীয়তাবাদ গঢ় দিয়া কাৰকবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম। অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ ভাবাবেগ গঢ় লৈ উঠাৰ লগে লগে অসমৰ জনসাধাৰণ দেশীয় ভাৱে সচেতন হৈ পৰিল আৰু ভাৰতৰ জাতীয় আন্দোলনত সক্রিয়ভাৱে অংশগ্রহণ কৰিলে।

১৩.৩ অসমীয়া জাতীয়তাবাদ গঢ়ি উটাৰ কাৰণবোৰ

বৃটিছ শাসনৰ প্রতিষ্ঠাই অসমত ৰাজনৈতিক, আর্থিক আৰু সামাজিত দিশত, সুদুৰপ্রসাৰী পৰিৱর্তন সাধন কৰিলে। ১৮৫৭ খ্রীষ্টাব্দত ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ শাসনৰ অৱসান ঘটিল। কোম্পানীৰ শাসনৰ সমাপ্তিৰ পাচত ইংলণ্ডৰ ৰাণী ভিক্টোৰিয়াই ১৮৫৭ খ্রীষ্টাব্দৰ ১ নৱেম্বৰৰ এক ঘোষণা যোগে প্রত্যক্ষভাৱে ভাৰতবর্ষৰ প্রশাসনৰ দায়িত্ব আনিছিল। ইয়াৰ পৰিণতি স্বৰূপে সময়ত ঔপনিৱেশিক চৰকাৰৰ দ্বাৰা শোষিত হোৱাৰ ভাবাবেগ জনসাধাৰণৰ মনত বৃদ্ধি পাইছিল।

এই ভাবাবেগৰ লগতে আন বহুতো সামাজিক শক্তি সংযোজিত হৈ অঞ্চলটোত ৰাজনৈতিক সচেতনতা বা সজাগতাৰ জন্ম দিছিল আৰু ইয়ে সময়ত গৈ অসমীয়া জাতীতাবাদ গঢ়ি তুলিছিল। আমি এতিয়া অসমীয়া জাতীতবাদ গঢ়ি উঠাৰ কিছুমান মুখ্য কাৰণ আলোচনা কৰিব লৈছো।

- **সম্ভ্রান্ত শ্রেণীৰ অসন্তুষ্টি** ঃ অসমীয়া ডাঙৰীয়া আৰু সম্ভ্রান্ত শ্রেণীৰ সদস্যসকলে বৃটিছ শাসনৰ প্রতি ভীষণভাৱে অসন্টুষ্ট আছিল। বৃটিছ চৰকাৰে সম্ভ্রান্ত শ্রেণীৰ ন্যস্ত স্বার্থ জড়িত পৰম্পৰাগত মর্যদা নোহোৱা কৰি পেলাইছিল। আহোম শাসনৰ অধীনত পোৱা লাভালা ভ আৰু ঔদার্য্যৰ পৰা তেওঁলোক বঞ্চিত হৈছিল। তেওঁলোকৰ ওপৰত কৰ আৰোপ কৰাত তেওঁলোকৰ মর্যদা সাধাৰণ শ্রেণীলৈ অৱনত হৈছিল। নতুন প্রশাসনিক গাঁথনিটোক এটি বিদেশী ভাষা বংলাৰ আৰম্ভণি কৰাত ডাঙৰীয়া সকল প্রশাসনত এলাগী হৈ পৰিল। সম্ভ্রান্ত শ্রেণীৰ এক বৃহৎ সংখ্যক লোক আৰু তেওঁলোকৰ ওপৰতত্তিয়ালৈকে নির্ভৰশীল হৈ থকা এটি বৃহৎ অংশক কার্যৰ পৰা খেদি দিয়া হৈছিল। বংগৰ পৰা আমোলা লৈ অনা কার্যই এই বঞ্চনাৰ ভাবাবেগক আৰু অধিক কৰি তুলিলে আৰু প্রথমবাৰৰ বাবে অসমীয়া সম্ভ্রান্ত শ্রেণীৰ মাজত এক সার্বজনীন উদ্দেশ্য গঢ়ি তুলিলে।

ডাঙৰীয়াঃ
সকলৰ বি

আমোলা

- **মুদ্রা অর্থনীতি আৰু সর্বোচ্চ পর্যায়লৈ ৰাজহ বৃদ্ধি** ঃ মুদ্রা অর্থনীতিৰ সূচনা হোৱাত ই অর্থনীতিত এক তাৎক্ষণিক প্রবাৱ পেলালে। বৃটিছ চৰকাৰে পূর্বৰ সেৱা কৰ আঁতৰাই নগদ কৰ দিয়া ব্যৱস্থা আৰম্ভ কৰিলে। সেই সময়ত টকাৰ প্রচলন বৰ বেছি হোৱা নাছিল। যিহেতু মুদ্রা অর্থনীতিয়ে খেতিয়কসকলৰ এক জটিল অৱস্থাৰ অধীনলৈ ঠেলি দিলে সেয়েহে তেওঁলোক বৰ বেয়াকৈ ক্ষতিগ্রস্ত হ'ল। খেতিয়কসকলৰ হাতত বৰ বেছি পুঁজি নাছিল আৰু তেওঁলোকৰ বাবে নগদ ধন লাভ কৰাটো কঠিন কাম আছিল। অৰিৱতভাৱে বৃদ্ধি হৈ থকা ভূমি অংশ বিক্রী কৰিব লগা হৈছিল। প্রতিবাৰৰ কৰ নির্ধাৰণে খেতিয়কসকলৰ অৱস্থা শোচনীয় কৰি তুলিছিল।

ৰাজহ বৃদ্ধিৰ বাবে বৃটিছে পদ্ধতিগতভাৱে ভূমি কৰ বৃদ্ধি কৰিছিল। কিন্তু একে সময়তে খেতিয়কসকলৰ মাটিৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰাত সহায় কৰিবলৈ বৃটিছ চৰকাৰে কোনো পদক্ষেপ হাতত লোৱা নাছিল। তদুপৰি সঘনাই হোৱা বানপানীৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈও বৃটিছ চৰকাৰে কোনো প্রচেষ্টা হাতত লোৱা নাছিল। অসমৰ জনগণে কিছুমান অতিৰিক্ত কৰ যেনে গোপচাৰ কৰ (grzing tax) (যাক গৰু-মহৰ ওপৰত লগোৱা মাচুলৰ নিচিনাকৈ লোৱা হৈছিল), নদীৰ ঘাটৰ ওপৰত কৰ, বজাৰৰ ওপৰত লোৱা কৰ, পুখুৰী আদিৰ ওপৰত লগোৱা কৰ আদি দিব লগা হৈছিল। এই সকেলাবোৰ কৰে জন সাধাৰণৰ মাজত ভীষণ অসন্টোষ্টিৰ সৃষ্টি কৰিছিল আৰু তেওঁলোক সকলোকে উমৈহতীয়া শত্রু বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে একত্রিত কৰিছিল।

ঝুমঃ এক বি
কৃষি ব্যৱস্থা।

- **আফিং নীতি** ঃ জনগণৰ বহুতো ওজৰ আপত্তি বৃটিছৰ আফিং নীতিৰ সৈতে আছিল। ১৮৬০ খ্রীষ্টাব্দত চৰকাৰে আফিঙৰ খেতি নিষিদ্ধ কৰিছিল। কিন্তু চৰকাৰে এই খেতিৰ ওপৰত একাধিপত্য স্থাপনেৰে আফিঙৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিছিল। অসমত আফিঙৰ ওপৰত

শুল্ক কৰ আৰোপ কৰি চৰকাৰে বৃহৎ পৰিমাণে অর্থ সংগ্রহ কৰিছিল। চৰকাৰে কিন্তু আফিঙৰ বিক্রী বন্ধ কৰা নাছিল আৰু ইয়াৰ সেৱন বৃহৎ পৰিসৰত অব্যাহত আছিল। আফিঙৰ ওপৰত লগোৱা এই শুল্ক কৰ অসমৰ জনগণৰ বাবে এক ডাঙৰ বোজা আছিল।

- **থলুৱা উদ্যোগৰ অৱনতি** ঃ থলুৱা উদ্যোগৰ আলৈ আথানি ঘটাত অসমৰ জনগণৰ কষ্ট আৰু বাঢ়িল। অসমৰ বজাৰত বৃটিছ উৎপাদিত সামগ্রী অনুপ্রৱেশ ঘটাৰ লগে লগে এক ঔদ্যোগিক অৱনতিৰ প্রক্রিয়া গঢ়ি উঠিল আৰু পৰম্পৰাগত উদ্যোগসমূহ ইমান বেছি ক্ষতিগ্রস্ত হ'ল যে বেছিভাগে অধঃপতনৰ ৰাস্তা ল'লে। পূর্বে ঔপনিবেশিক সময়ছোৱাৰ অর্থনীতিত কৃষি আৰু উদ্যোগৰ সমন্বয় ৰক্ষাৰ জৰিয়তে যি এক সুস্থ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা হৈছিল সি সমূলি ধ্বংস হ'ল। বৰঞ্চ জনসাধাৰণে অতিৰিক্ত আয়ৰ উৎসবোৰো হেৰুৱালে। ঔদ্যোগিক অৱনতিয়ে এনেদৰে অসমত অর্থনৈতিক শোষণ প্রক্রিয়াৰ প্রকোপ বঢ়ালে আৰু জনগণক ঔপনিবেশিক শাসনৰ কুফল সম্পর্কে সচেতন কৰি তুলিলে।

বৃটিছ চৰকাৰে অসমত চাহ, কয়লা আৰু তৈল উদ্যোগ প্রতিষ্ঠা কৰিছিল। অৱশ্যে এইবোৰ উদ্যোগে অসমৰ অর্থনীতিত চকুত পৰা ধৰণৰ কোনো প্রভাৱ পেলাব পৰা নছিল। চাহ, কয়লা আৰু তেল ৰঙীন হেতুকে অসম ৰপ্তানি উদ্বৃত্ত অঞ্চললৈ পৰিণত হৈছিল। এই উদ্যোগবোৰে স্থানান্তৰিত লোকসকলক জীৱিকাৰ কোনো উৎস প্রদান নকৰি তেওঁলোকৰ কর্মসংস্থাপন দিয়াত ব্যর্থ হৈছিল। ইউৰোপীয় সকলৰ মালিকীস্বত্ব থকা আৰু তেওঁলোকৰ দ্বাৰা প্রৰিচালিত তথা প্রব্রজিত বনুৱাৰ কর্ম শক্তিৰে অসমত গঢ়ি উঠা এই উদ্যোগীকৰণ আছিল এক বিচ্ছিন্ন পৰিঘটনা - যি মাথো কিছুমান শ্রেণীৰ মাজতে আৱদ্ধ আছিল আৰু ইয়াৰ থলুৱা লোকৰ সৈতে এই উদ্যোগীকৰণৰ কোনো সম্পর্ক নাছিল।

- **অর্থনৈতিকভাৱে পতিত মাটিৰ আবন্টন** ঃ ইউৰোপীয় সকলক পতিত মাটি আবন্টন দিয়াক লৈ স্থানীয় খেতিয়কসকলৰ মাজত ভীষম অসন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি হৈছিল। পতিত মাতি মঞ্জুৰ কৰাৰ ক্ষেত্রত কঠিন নীতি-নিয়ম সৃষ্টি কৰি বৃটিছ চৰকাৰে পৰোক্ষভাৱে থলুৱা লোকক পতিত মাটি লাভ কৰা প্রতি দ্বন্দ্বিতাখনত নিৰুৎসাহ কৰিছিল। এই নীতি-নিয়মবোৰে ইউৰোপীয় সকলৰ বাবে ইমান অনুকূল আছিল যে চাহ খেতিয়কসকলে মাটিৰ বাবে হেতা-ওপৰা লগাইছিল। যিবোৰ মাটি খেতিয়কসকলে পৰম্পাৰাগতভাৱে ব্যৱহাৰ কৰি আহিছিল সেইবোৰক পতিত মাটি হিচাপে চাহ কোম্পানীবোৰৰ হাতত প্রায়ে বিক্রী কৰিব লগা হৈছিল। বহু ক্ষেত্রত চাহ খেতিয়ক সকলে জনজাতীয় ঝুম খেতিয়কসকলৰ অধিকাৰ উলংঘা কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত বহু খেতিয়ক স্থানচ্যুত হৈছিল। তাৰোপৰি চাহ খেতিয়কসকলৰ আটাইতকৈ বেছি মাটি থকা শ্রেণীটো হৈও বৃটিছ চৰকাৰক আটাইতকৈ কম ৰাজহ দিছিল।
- **প্রব্রজন** ঃ ভাৰতবর্ষৰ বিভিন্ন প্রান্তৰ পৰা অসমলৈ বৃহৎ মাত্রাত মানুহৰ প্রব্রজন ঘটিছিল। এই প্রব্রজনকাৰী সকলৰ গৰিষ্ঠ সংখ্যকে আছিল চাহ বাগিচাৰ বনুৱা তথা কয়লা আৰু তৈল খণ্ডৰ বনুৱা। মানুহৰ এই প্রব্রজনে অসমৰ জনসংখ্যা বৃদ্ধি কৰিছিল। কিন্তু তাৰ বিপৰীতে অসমৰ খেতিয়ক সকলৰ উৎপাদন বৃদ্ধি হোৱা নাছিল। ক্রমবর্দ্ধমান জনসংখ্যাৰ

অসমৰ আহোম শাসক
ষয়া।

ঃ বিষয়া।

শষ ধৰণৰ

প্রয়োজন অনুপাতে অসমৰ খেতিয়কে পর্যাপ্ত খাদ্য উৎপাদন কৰিব পৰা নাছিল। এনে এক পৰিস্থিতিত তদানীন্তন অর্থনীতি ক্রমান্বয়ে ভাঙি পৰিছিল আৰু আমদানীকৃত খাদ্য সামগ্রীৰ ওপৰত নির্ভৰশীলতা বাঢ়ি গৈছিল। বৃহৎ মাত্রাত হোৱা প্রব্রজনে অঞ্চটোৰ জন গাঁথনিও সলনি কৰিছিল।

- **পশ্চিমীয়া শিক্ষাৰ সূচনা** ঃ আর্থিক অভাৱৰ এনে এক পটভূমিত পশ্চিমীয়া শিক্ষা আৰু নব্য প্রগতিবাদী ধৰাণা আৰু জ্ঞানৰ অনুপ্রৱেশে অসমীয়াৰ মনত এক যুক্তি জিজ্ঞাসা ৰোপন কৰিছিল। আর্থিক সংস্কাৰ আৰু সামাজিক কদাচাৰবোৰ নির্মূল কৰাৰ বাবে এক প্রৱল দাবী গঢ় লৈ উঠিছিল। উচ্চ শিক্ষাৰ কোনো সুবিধা নোহোৱা হেতুকে অসমৰ ছাত্রসকলে শিক্ষালাভৰ বাবে বংগলৈ যাব লগা হৈছিল আৰু বংগ সেই সময়ত উদিত ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদৰ কেন্দ্রবিন্দু আছিল। অসমৰ ছাত্রসকলে জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰে অনুপ্রাণিত হৈছিল আৰু ঘূৰি আহি অসমৰ মানুহৰ মাজত এই নতুন ধাৰণাবোৰ প্রচাৰ কৰিছিল।
- **বাতৰি কাকতৰ জন্ম আৰু বিকাশ** ঃ অসমৰ বাতৰি কাকতৰ বিকাশ সাধন হোৱাত ইয়ে জনগণৰ সচেতনতা বৃদ্ধি কৰালে। অসমৰ আমেৰিকান ব্যাপ্তিষ্ট মিছনেৰী সকলৰ দ্বাৰা শিৱসাগৰত প্রতিষ্ঠিত ছপাশালত ১৮৪৪ চনত 'অৰুণোদই' প্রকাশ হোৱাকে বাতৰি কাকতৰ শুভাৰম্ভ বুলি ক'ব পাৰি। অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে অসমত আন বহুতো কাকাত আৰু সাময়িক পত্রিকা যেনে 'আসাম বিলাসিনী', 'আসাম মিহিৰ', 'আসাম দর্পন', 'দ্য আসাম নিউজ' আদি প্রকাশ পালে। এই কাকত আৰু সাময়িক পত্রিকাবোৰে সাধাৰণ লোকক আধুনিক জ্ঞান প্রদান কৰাৰ লগতে সচেতনতা বৃদ্ধি কৰালে তথা সাম্প্রতিক বিষয়বোৰৰ ক্ষেত্রত জনমতৰ সৃষ্টি কৰালে। আফিঙ সেৱন, চাহ বাগিচাৰ কাম কৰাৰ দুখ লগা পৰিবেশ আদিৰ বিষয়ে নিৰবচ্ছিন্ন বাতৰি প্রকাশ কৰাৰ ফলত জনমতসহ এক পর্যায়ত গঢ় লৈ উঠিছিল যে অসমীয়া সকলো শ্রেণীৰ লোকৰ মাজত এই বিষয়বোৰ সচৰাচৰ আলোচিত হৈছিল।

  তদুপৰি ১৮৭২ খ্রীষ্টাব্দত বংগৰ গভর্নৰ জর্জ কেম্পবেলে অসমীয়া ভাষাত হৃত মর্যদা যেতিয়া পুনৰ ঘূৰাই দিলে তেতিয়া শৈক্ষিক আন্দোলনটিয়ে সফলতা লাভ কৰিব আৰম্ভ কৰিলে। ১৮৭২ চনত বাংলা ভাষাৰ সলনি অসমীয়াৰ প্রৱর্তন কৰা হ'ল। অসমীয়া ভাষাৰ এই পুর্নসংস্থাপনে অসমৰ মানুহৰ অতিকৈ প্রয়োজনীয় মানসিক বল বৃদ্ধি কৰিলে আৰু বৃটিছ চৰকাৰৰ পৰা সংগঠিত ৰূপত যে দাবীবোৰ আদায় কৰিব পাৰি তাক প্রতীয়মান কৰিলে।
- **অসমীয়া বুদ্ধিজীৱী মহলৰ উত্থান** ঃ পশ্চিমীয়া শিক্ষাৰ সূচনা, বাতৰি কাকতৰ বিকাশ আৰু জনাধাৰণৰ আর্থিক দুদর্শাই অসমীয়া বুদ্ধিজীৱী মহলৰ গঢ় দিছিল। এই শ্রেণীৰ অসমীয়া লোকৰ আধুনিক ভাৱধাৰা আৰু পশ্চিমীয়া মূল্যবোধ সম্পর্কে জ্ঞান আছিল আৰু সাধাৰণ অসমীয়া মানুহতকৈ এওঁলোকৰ দৃষ্টিভংগী বেলেগ আছিল। এওঁলোকে অসমত নৱজাগৰণৰ বীজ ৰোপন কৰিছিল। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন আছিল এই

নতুন যুগৰ সূচনা কৰোতা আৰু পাছলৈ তেওঁৰ কর্মৰাজি হেমচন্দ্র বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা তথা অনান্যসকলে আগুৱাই নিছিল। অসমীয়া নৱজাগৰণৰ লেখক লক্ষ্মীনাত বেজবৰুৱা, পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা আৰু অনান্য সকলে তেওঁলোকৰ লিখনিৰে অসমীয়া সাহিত্য তথা অসমীয়া মানুহৰ মনন পশ্চিমৰ প্রগতিবাদী চিন্তা আৰু অসমৰ সমৃদ্ধিশালী পৰম্পৰাৰে সমৃদ্ধ কৰি তুলিছিল।

অসমৰ পৰম্পৰাগত ৰাইজ মেল বোৰ হৈছে সামাজিক, ৰাজনৈতিক বিষয়াবোৰ আলোচনা কৰিবলৈ গাৱৰ মানুহে পতা এখন সভা। অসমীয়া বুদ্ধিজীৱী মহলে ১৮৮৪ চনত যোৰহাট সার্বজনিক সভা, ১৯০৩ চনত আসাম অছোছিয়েশ্বন আৰু ১৯১৫ চনত অসম ছাত্র সন্মিলনৰ লেখিয়া সামাজিক-ৰাজনৈতিক সংগঠন গঢ়ি তুলিছিল। প্রাৰম্ভিক অৱস্থাত এই সংগঠনবোৰে আঞ্চলিক দাবীবোৰৰ প্রতি গুৰুত্ব দিছিল যদিও ক্রমাগতভাৱে ভাৰতীয়া মূলসুঁতিৰ ৰাজনীতিৰ সৈতে জড়িত হৈ পৰিছিল। অসমীয়া জাতীযতাবাদ গঢ়ি উঠাত আৰু বৃটিছ শাসনৰ পৰা স্বাধীনতা প্রাপ্তিৰ জাতীয় আন্দোলনত এই সংগঠনবোৰ প্রভূত অৰিহণা আছিল।

চিন্তা-চর্চা কৰক ১৩.১

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ বিষয়ে কেইশাৰীমান লিখক।

.....

.....

.....

.....

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্রশ্ন নং ১ঃ কোন চনত ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ অন্ত পৰিছিল?

.....

প্রশ্ন নং ২ঃ কোন চনত আসাম এছোছিয়েশ্বন গঠন হৈছিল?

.....

প্রশ্ন নং ৩ঃ ১৮৪৪ চনত প্রকাশিত হোৱা বাতৰি কাকতখনৰ নাম কি?

.....

প্রশ্ন নং ৪ঃ বৃটিছ চৰকাৰে কেতিয়া আফিঙৰ খেতি নিষিদ্ধ কৰিছিল?

.....

প্রশ্ন নং ৫ঃ যোৰহাটত সার্বজনিক সভা কেতিয়া পতা হৈছিল?

.....